
Sylwia Gilewska (1931–2018)

Dnia 4 marca 2018 r. odeszła od nas dr Sylwia Gilewska. W latach 60–80. ubiegłego wieku należała do najbardziej aktywnych geomorfologów polskich, związana od początku z Zakładem Geomorfologii Gór i Wyżyn i Hydrologii (obecna nazwa Zakład Badań Geośrodowiska) IGiPZ PAN w Krakowie.

Dr S. Gilewska urodziła się 21 grudnia 1931 r. w Katowicach w rodzinie inteligentnej jako jedyna córka Alfonsa (1903–1971) i Walerii z domu Szałol (1907–1960). W 1949 r. ukończyła Liceum Ogólnokształcące w Katowicach i rozpoczęła studia geograficzne na Uniwersytecie Jagiellońskim, specjalizując się w dziedzinie geomorfologii. W czasie studiów brała udział w nadprogramowej Pracowni Geomorfologicznej prowadzonej przez prof. M. Klimaszewskiego i wykonywała kartowanie geomorfologiczne w Karpatach i na Wyżynie Miechowskiej. W lutym 1954 r. obroniła wyróżniającą się pracę dyplomową pt. *Rozwój geomorfologiczny wschodniej części Wyżyny Miechowskiej* (Prace Geograficzne Instytutu Geografii PAN, 1958, 13). Jako osoba dobrze przygotowana do pracy naukowej (znajomość języków angielskiego i niemieckiego, zamiłowania kartograficzne i artystyczne) została przyjęta przez prof. Klimaszewskiego na aspiranturę, a później na etat adiunkta w Pracowni (później Zakładzie) Geomorfologii i Hydrologii IG PAN w Krakowie. Uczestniczyła w zespołowym kartowaniu Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego (GOP), również redagując szereg arkuszy map i uczestnicząc w opracowaniu tekstów. Równocześnie przygotowywała rozprawę doktorską pt. *Rzeźba progu środkowotriasowego w okolicy Będzina* (Prace Geograficzne Instytutu Geografii PAN, 1963, 44). Badania te skierowały jej zainte-

resowania na ewolucję rzeźby krasowej w skali europejskiej. Efektem tego było kilka doskonałych artykułów syntetycznych, m.in. na temat krasu kopalnego w Polsce, rekonstrukcji zmian środowiska w neogenie, oraz organizacja konferencji na temat rzeźby krasowej w Krakowie w 1969 r. W konferencji uczestniczyło m.in. kilku światowej sławy autorytetów (*Studia Geomorphologica Carpatho-Balcanica*, 1971, t. 5).

Dr S. Gilewska uczestniczyła we wszystkich opracowaniach syntetycznych i pracach organizacyjnych podejmowanych przez Zakład. W czasie VI Kongresu Badań Czwartorzędu INQUA w Polsce w 1961 r. przygotowała wystawę stanowisk czwartorzędowych w południowej Polsce i prowadziła wycieczkę na obszar Wyżyny Śląsko-Małopolskiej, a później z K. Klimkiem napisała syntetyczny artykuł na temat czwartorzędu tego regionu. W 1972 r. w monografii *Geomorfologia Polski* ukazała się jej praca o rzeźbie Wyżyn Śląsko-Małopolskich. Wraz z powstaniem w 1960 r. Podkomisji Kartowania Geomorfologicznego MUG, kierowanej przez prof. M. Klimaszewskiego, S. Gilewska prowadziła sekretariat. Była współautorem wielu sygnatur dla map całego świata i tłumaczyła projekt międzynarodowej legendy na 5 różnych języków. W *Zeitschrift für Geomorphologie* (1967) opublikowała porównanie map wykonanych według czterech różnych legend, podkreślając walory legendy prof. Klimaszewskiego. Gdy Zakład przystąpił do zespołowego opracowania Przeglądowej Mapy Geomorfologicznej Polski w skali 1: 300 000 (w druku 1: 500 000, 1980) powierzyłem dr Gilewskiej opracowanie regionu Wyżyn Śląsko-Małopolskich. Przygotowała też zgeneralizowaną mapę geomorfologiczną Polski do *Atlasu Narodowego Polski* i do monografii geografii Polski. Na jej podstawie dokonała nowego podziału regionalnego rzeźby Polski, opartego na kryteriach genetycznych, chronologicznych i morfometrycznych, wyraźnie różniącego się od dotąd przyjmowanych przez autorytety naukowe, bazujących niekiedy na podziałach krajoznawczych.

Zdolności S. Gilewskiej do syntetyzowania złożonych zjawisk, ich generalizacji i hierarchizacji sprawiły, że powierzyłem jej napisanie czterech rozdziałów w monografii – podręczniku *Geografia Polski – środowisko przyrodnicze* (PWN, 1991). Były to: *Środowisko Polski na tle Europy*, *Rozwój środowiska w trzeciorzędzie*, *Rzeźba Polski*, *Procesy antropogeniczne*.

Pogarszający się stan zdrowia i konieczność dojazdów z Katowic do miejsca pracy w Krakowie spowodowały, że S. Gilewska w 1998 r. przeszła na wcześniejszą emeryturę, utrzymując z Koleżankami i Kolegami z Zakładu kontakt telefoniczny i korespondencyjny oraz wielokrotnie służąc radą w sprawach naukowych. W ostatnich latach stan zdrowia pogarszał się. W 2015 r. została przyjęta do zakładu opieki dla przewlekle chorych w Chełmie Śląskim, prowadzonego przez Siostry Służebniczki NMP., które otoczyły ją opieką, organizując również uroczystości pogrzebowe. Spoczęła na cmentarzu w Katowicach-Bogucicach obok swoich rodziców.